

Vald og seksuelle overgrep har alvorlige helsekonsekvensar, men vert ofte oversett.

Kva skal vi sjå etter?

Inge Nordhaug

RVTS-Vest

www.rvts.no/vest

om hjelpelinjen

hva er vold

spørsmål og svar

116 006

En hjelpelinje for deg som opplever vold eller overgrep i nære relasjoner.

Steng siden

Nasjonal veiviser
ved vold og overgrep

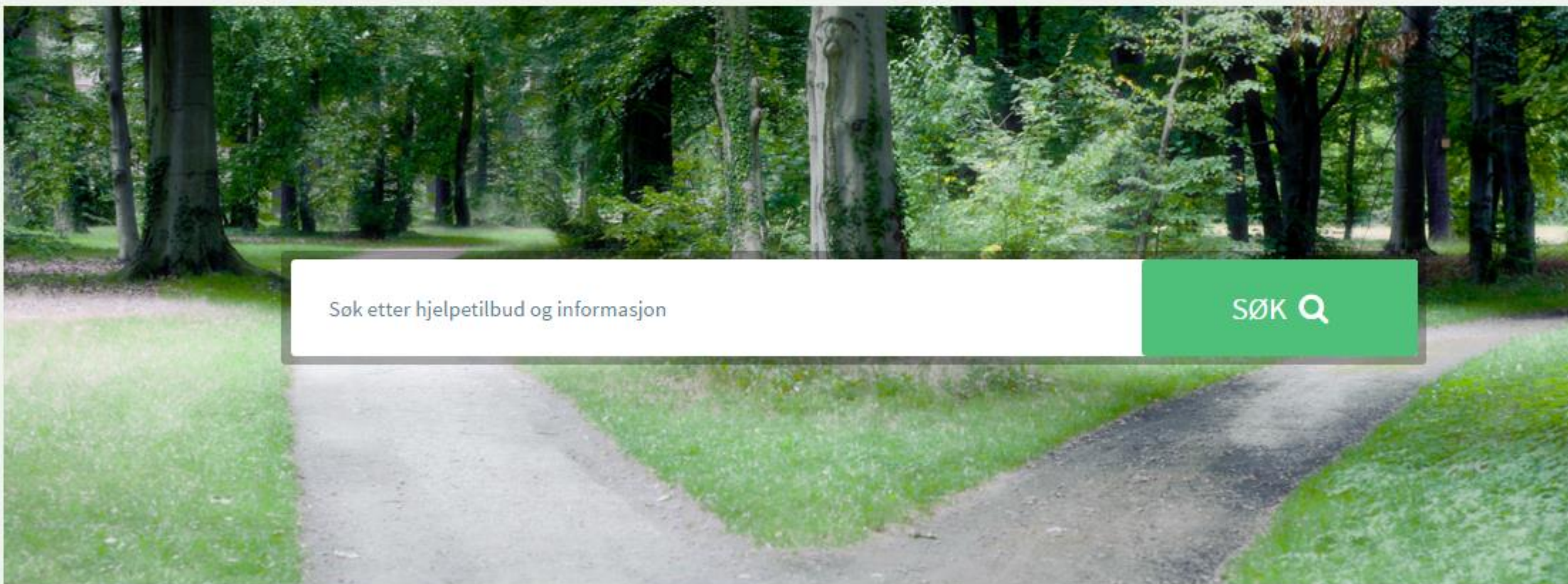
<https://dinutvei.no/>

SPØRSMÅL OG SVAR

HJELPETILBUD

OM DINUTVEI.NO

NETTLES

Søk etter hjelpetilbud og informasjon

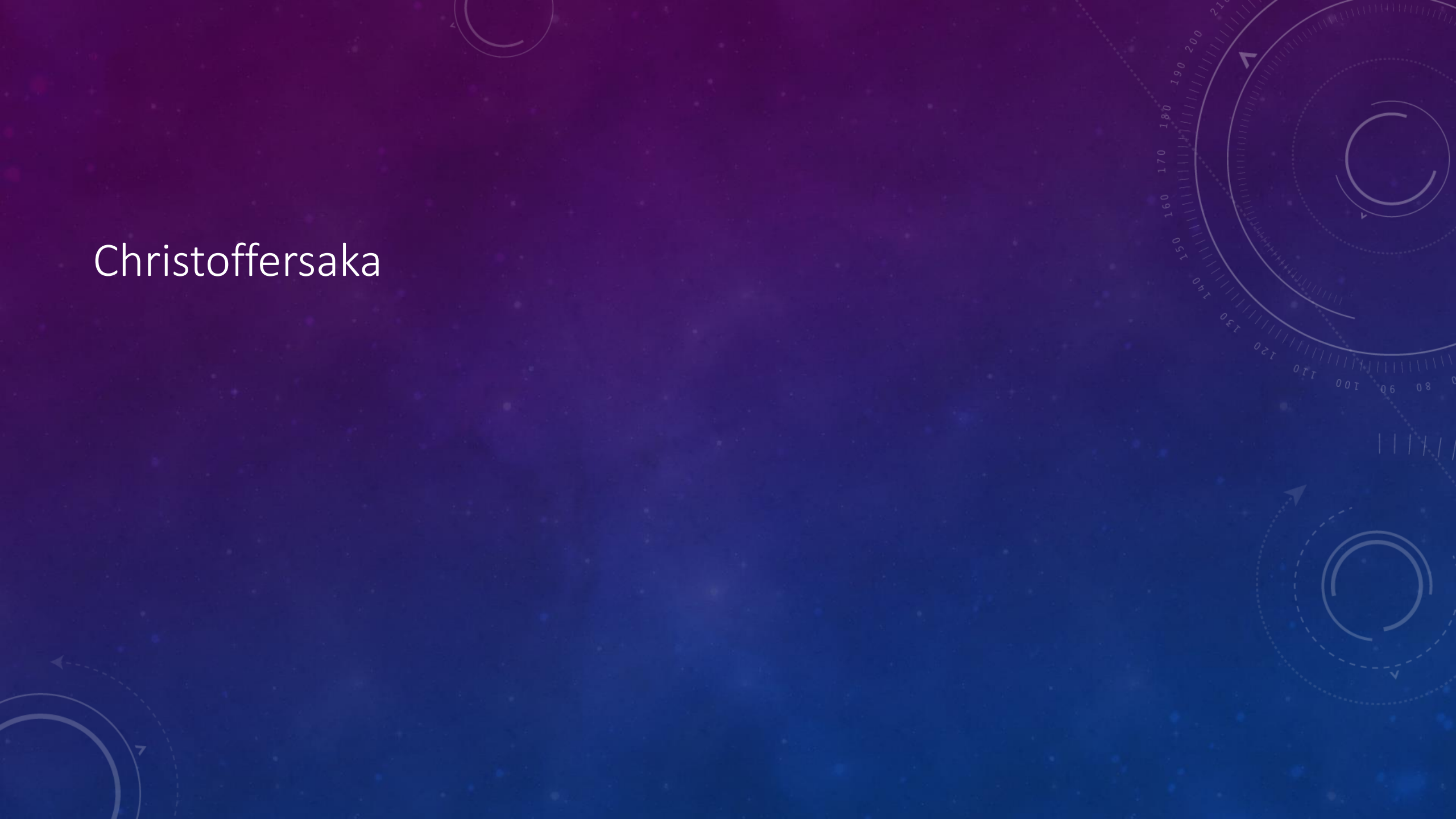
SØK

NO

Christoffersaka

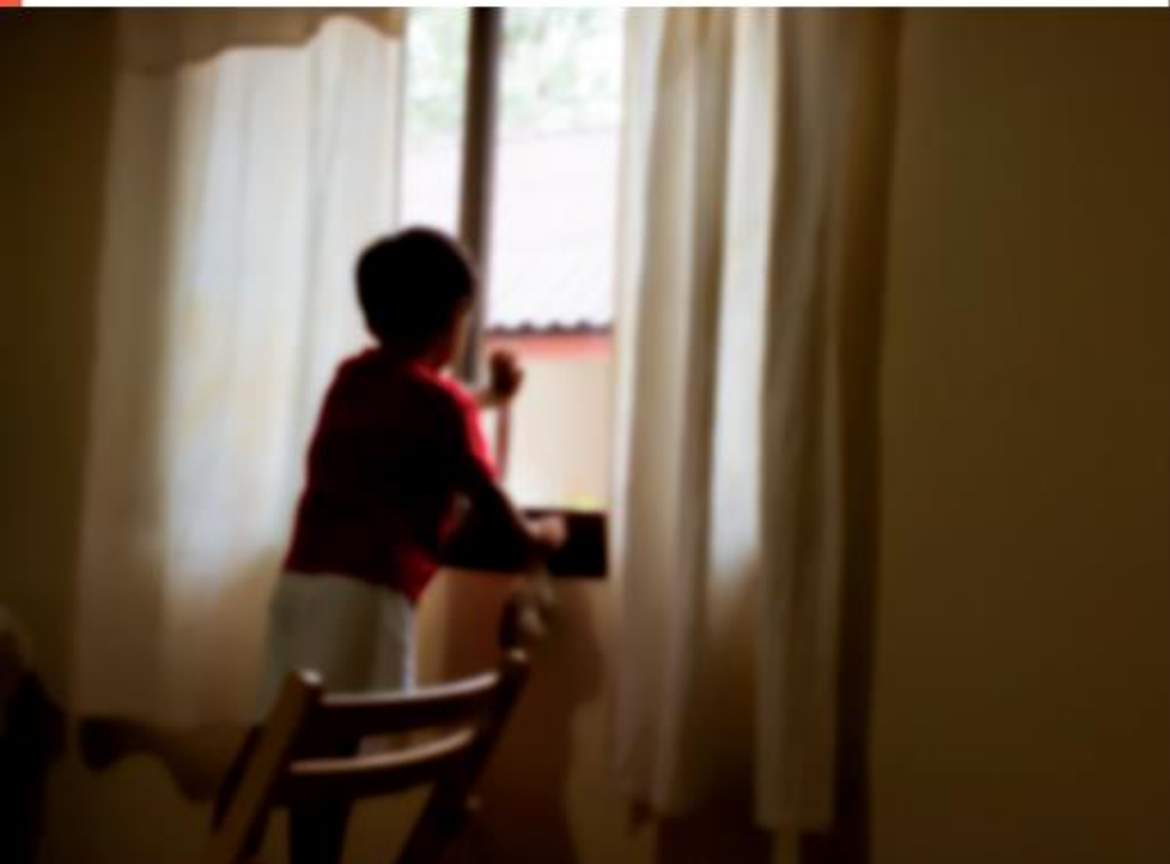

Alvdalsaka

Svikt og svik

Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt

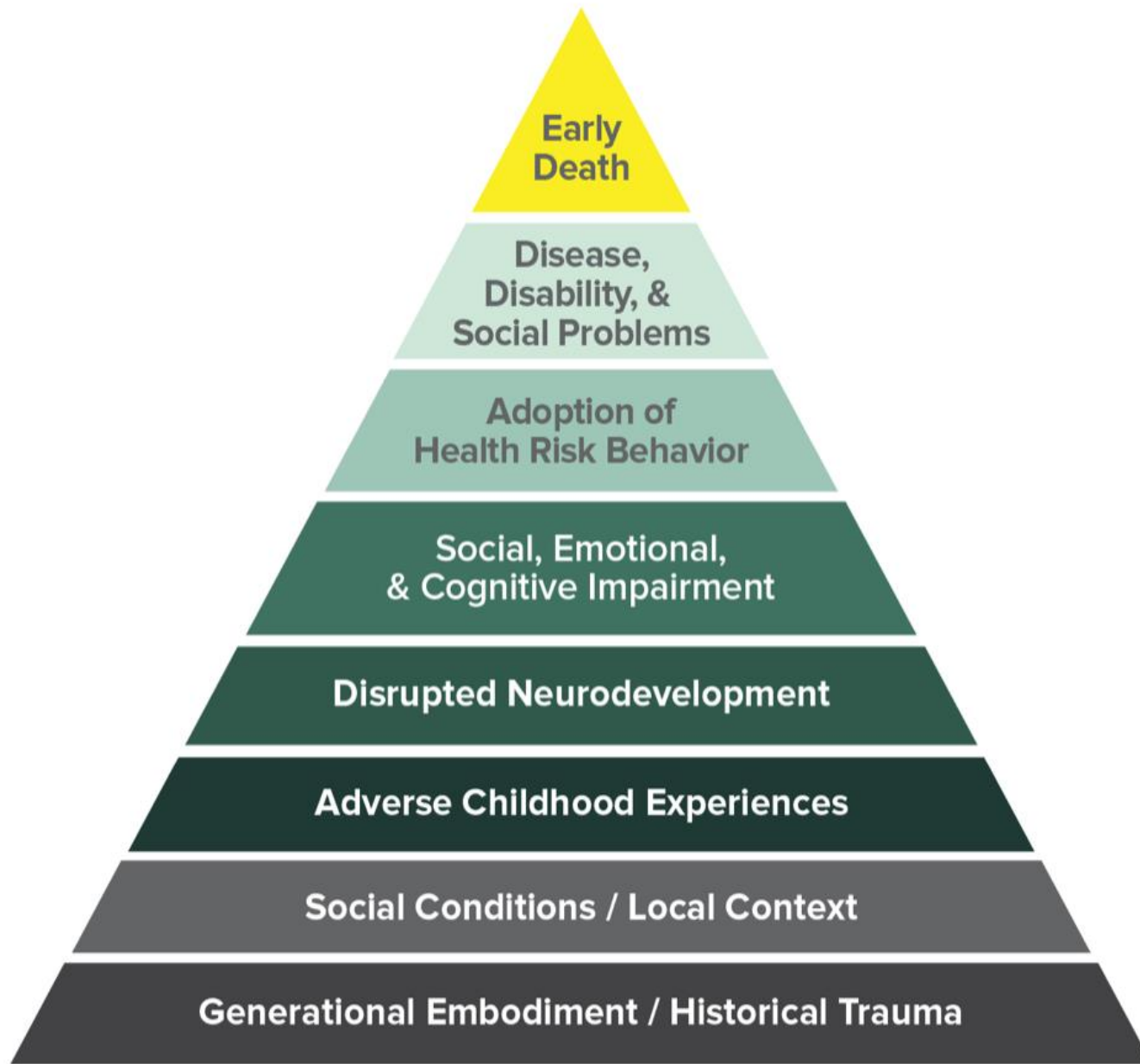
Reigstad B, Jørgensen K, Wichstrøm L. Diagnosed and self-reported childhood abuse innatinal and regional samples of child and adolescent psychiatric patients: prevalences and correlates. *Nordic J Psychiatry* 2006;60:58-66

VALD I KORONAENS TID

Stille før stormen

<http://www.sixthtone.com/news/1005253/domestic-violence-cases-surge-during-covid-19-epidemic>

- **Kven tar støyten?**
  - <https://www.frisch.uio.no/om-oss/Nyheter/pdf/rapportdagpengesoknader.pdf>
- **Lockdowns around the world bring rise in domestic violence**
  - <https://www.theguardian.com/society/2020/mar/28/lock-downs-world-rise-domestic-violence>

Mechanism by which Adverse Childhood Experiences Influence Health and Well-being Throughout the Lifespan

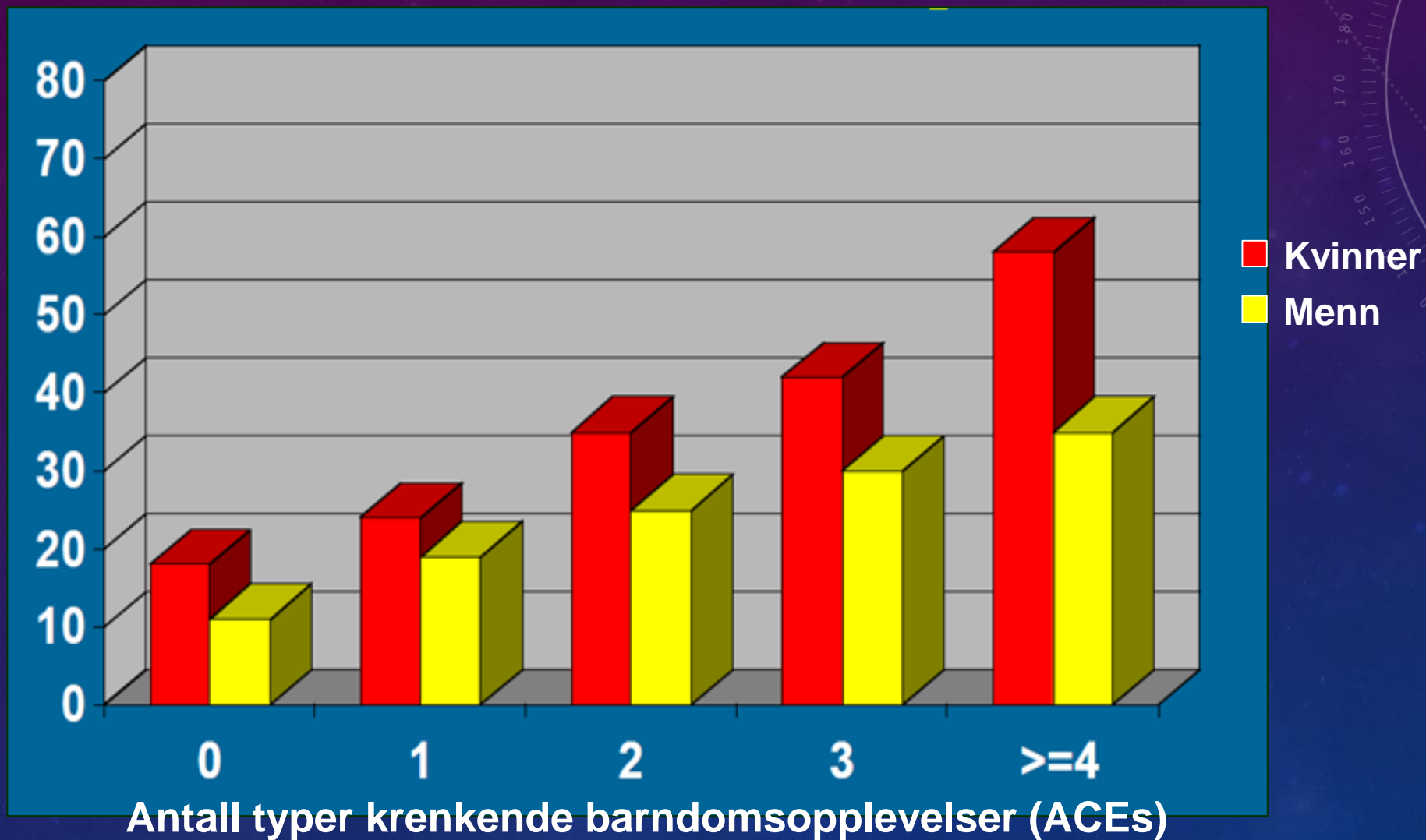

VERKNADER AV ACE

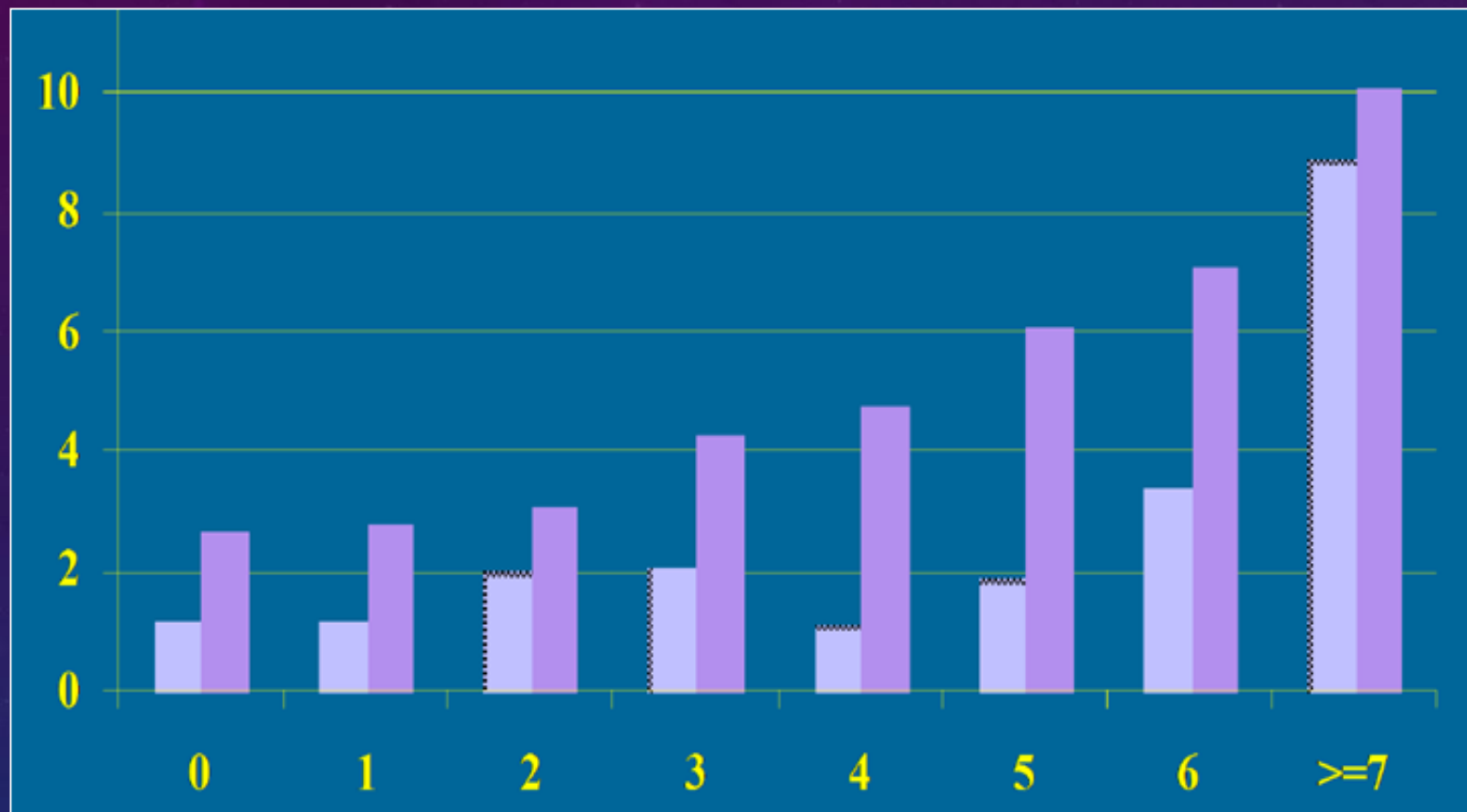
- Krenkande barndomsopplevingar og risikoen for sjukdom og livstilsjukdom som
  - hjarte og karsjukdommar
  - kreft
  - kroniske lungesjukdommar
  - overvekt
  - type II diabetes
  - mest alle psykiske lidingarLike sterke samanhengar mellom tal

DEPRESJON I VOKSEN ALDER

Vincent Felitti (2012), lastet ned fra:
<http://www.acesconnection.com/blog/presentations>

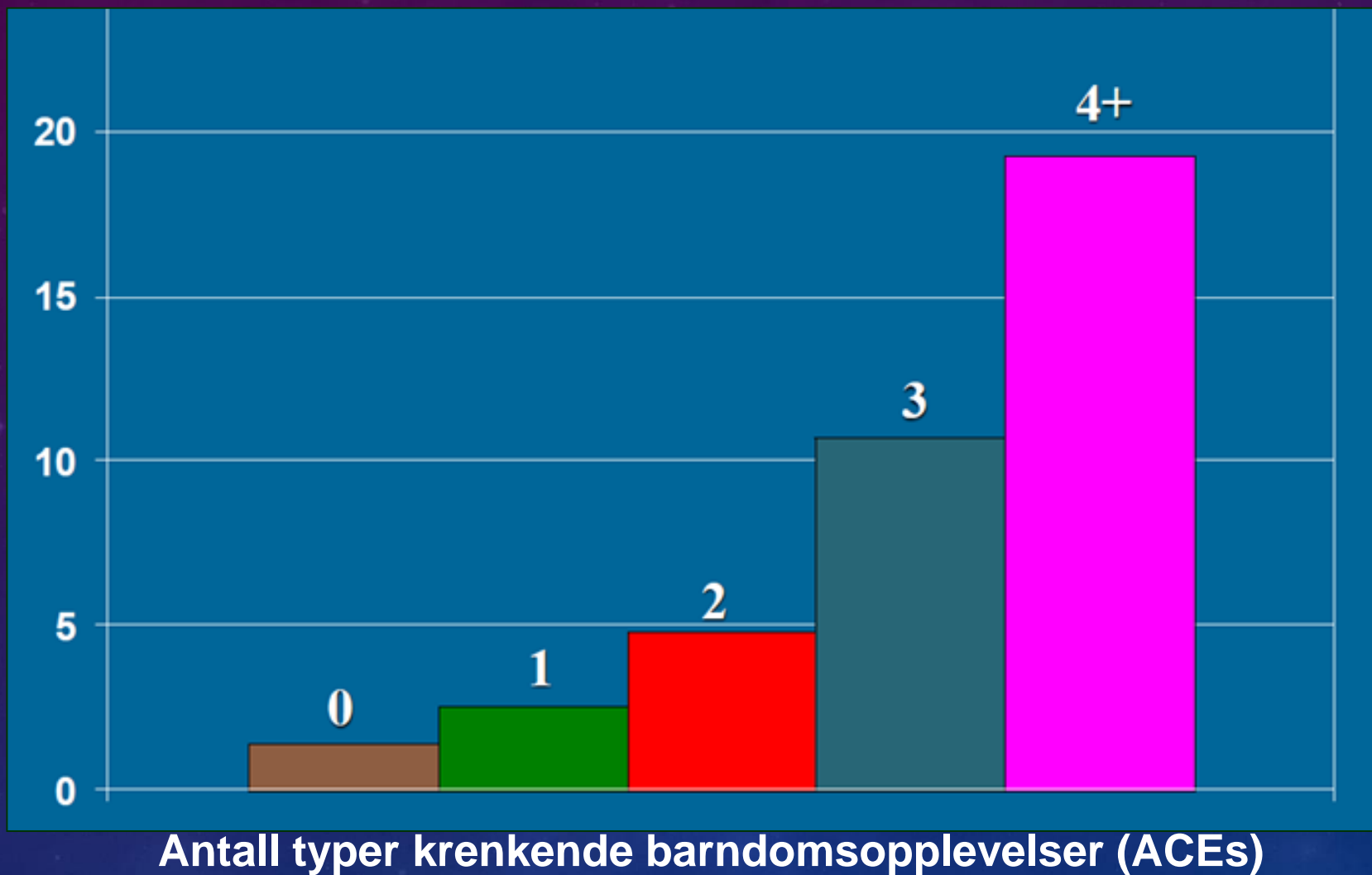
HALLUSINASJONER I VOKSEN ALDER

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

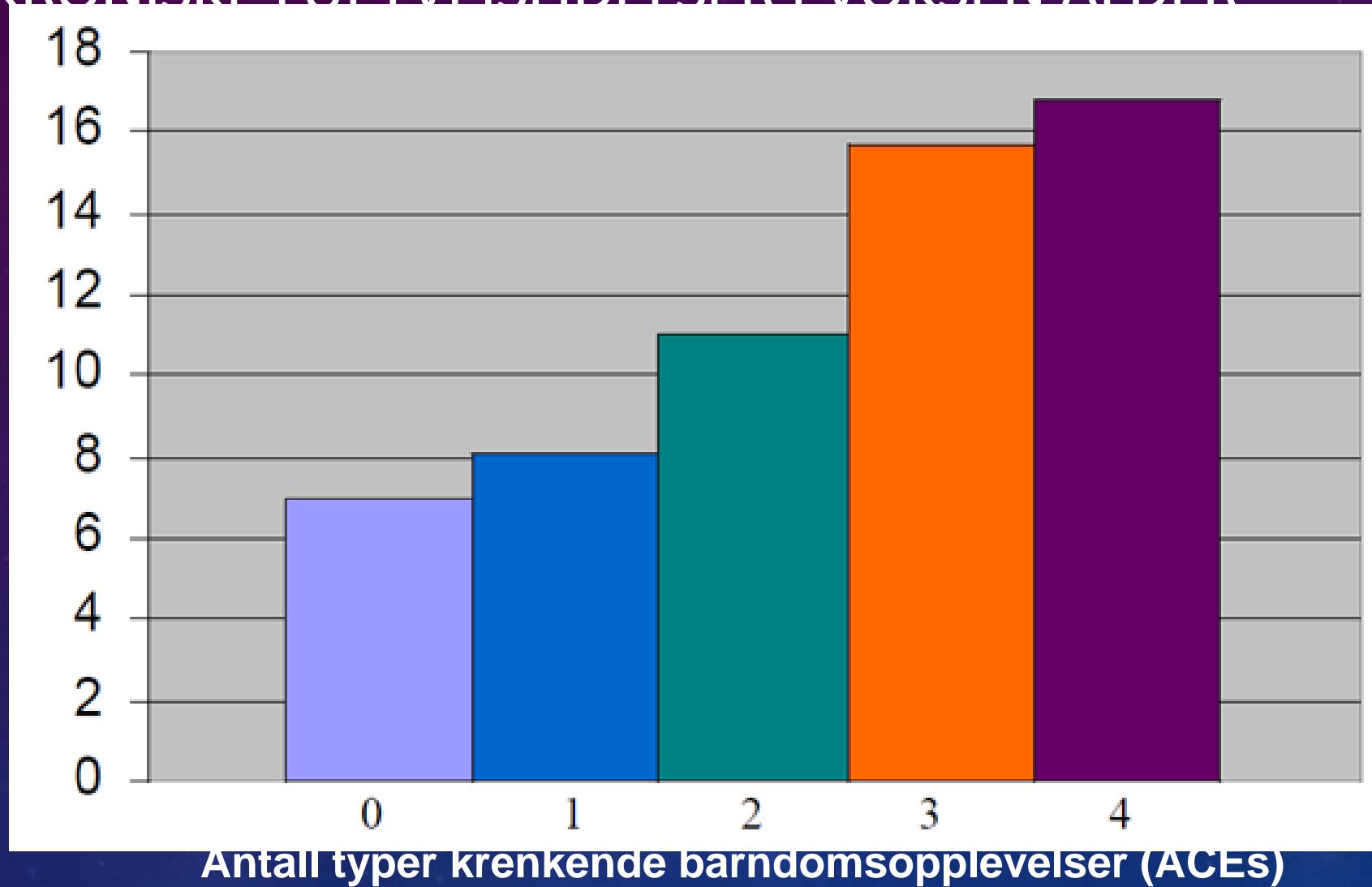
Vincent Felitti (2012), lastet ned fra:
<http://www.acesconnection.com/blog/presentations>

SELMORDSFORSØK I VOKSEN ALDER

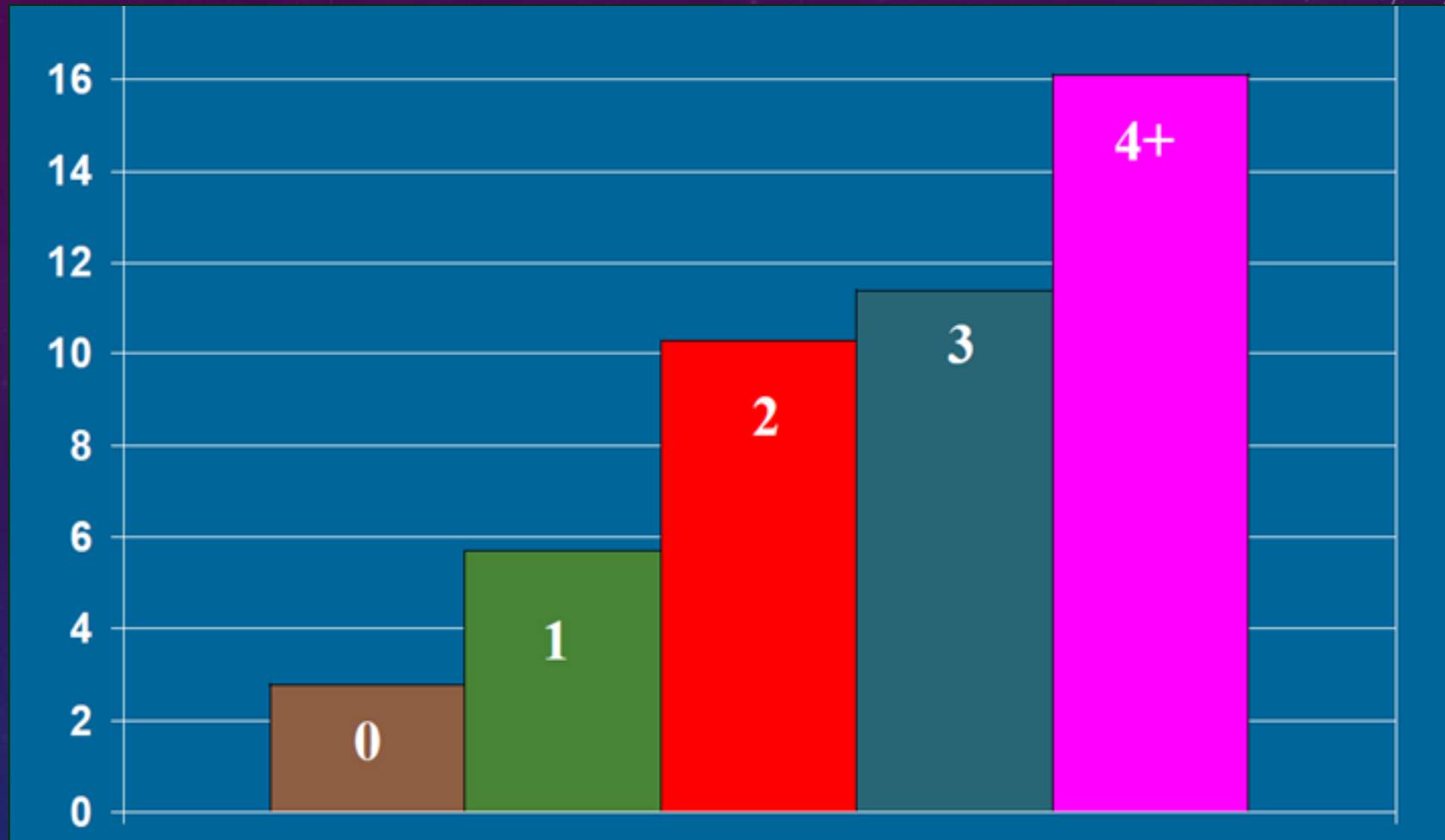
Vincent Felitti (2012), lastet ned fra:
<http://www.acesconnection.com/blog/presentations>

KRONISKE LUFTVEISLIDELSER I VOKSEN ALDER

Vincent Felitti (2012), lastet ned fra:
<http://www.acesconnection.com/blog/presentations>

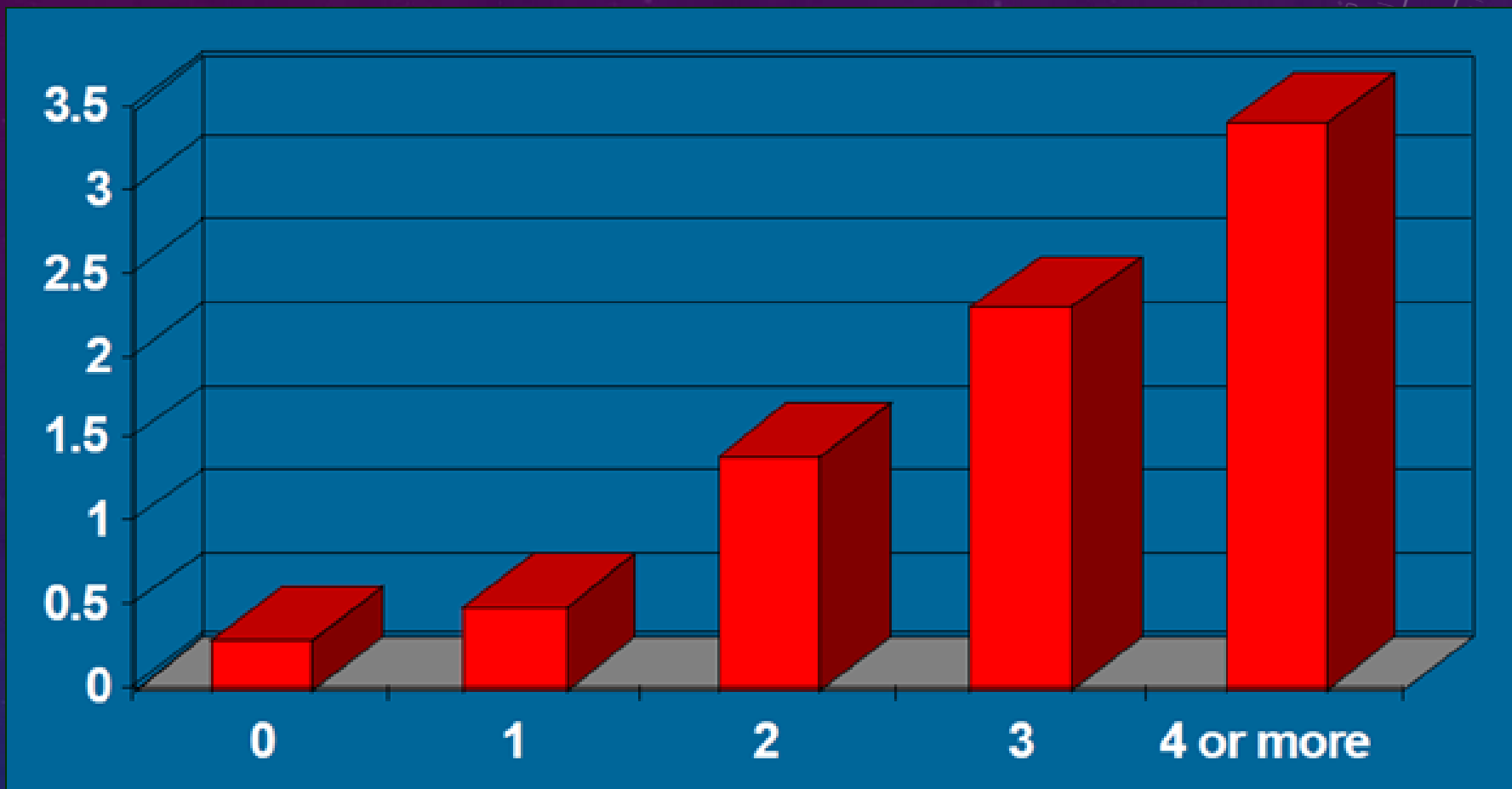
ALKOHOLISME I VOKSEN ALDER

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

Vincent Felitti (2012), lastet ned fra:
<http://www.acesconnection.com/blog/presentations>

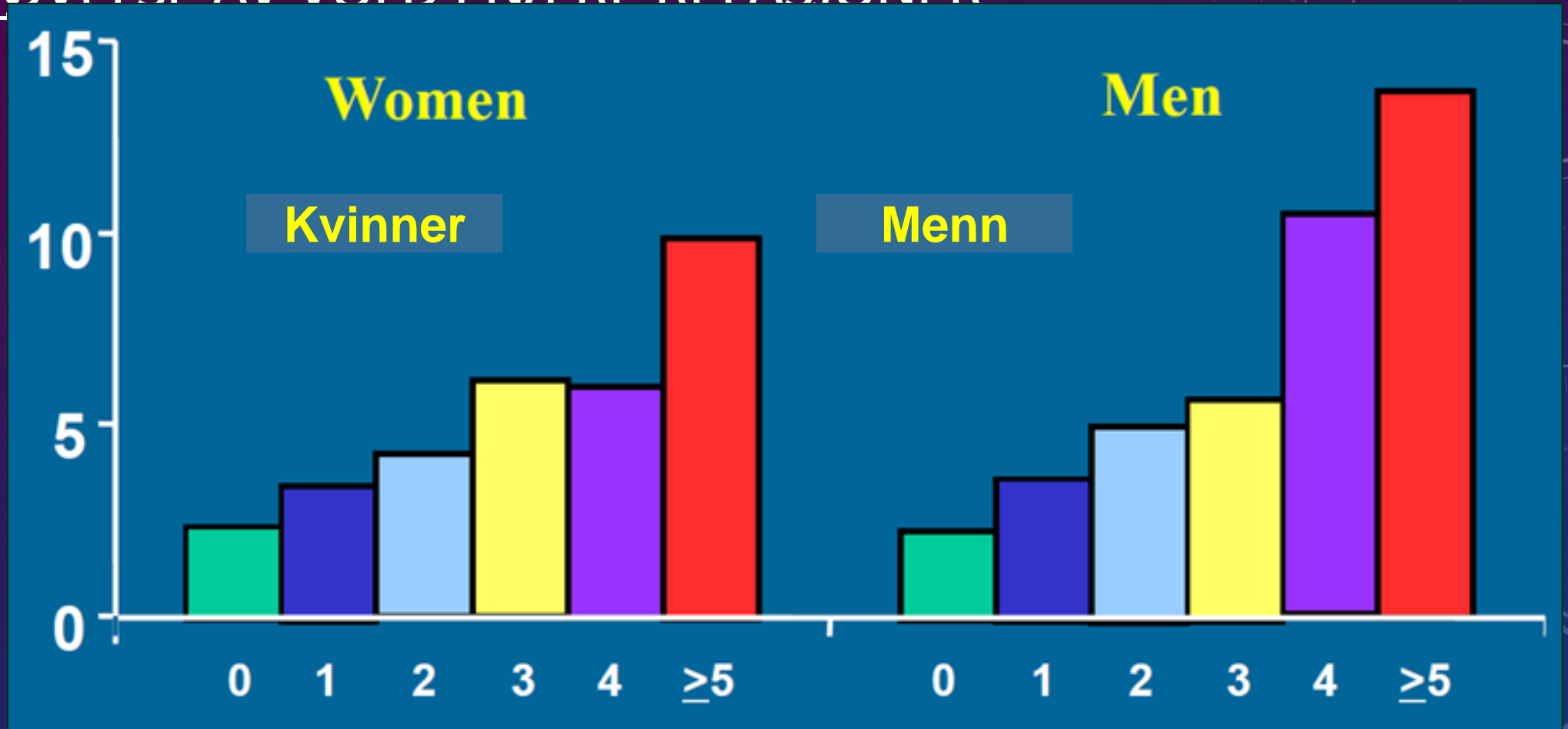
INJISERENDE RUSMISBRUK I VOKSEN ALDER

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

Vincent Felitti (2012), lastet ned fra:
<http://www.acesconnection.com/blog/presentations>

UTØVELSE AV VOLD I NÆRE RELASIONER

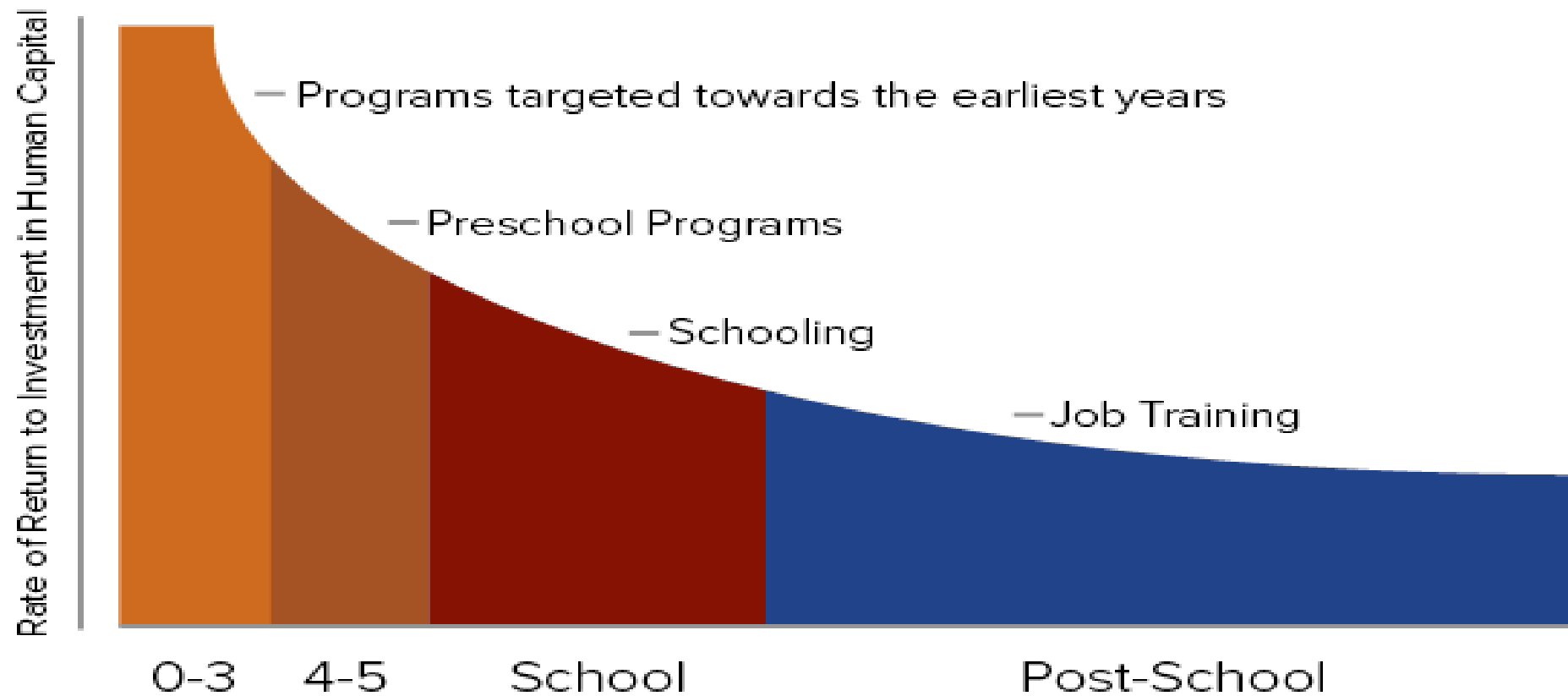

Antall typer krenkende barndomsopplevelser (ACEs)

Denne er knytt mest til 0 år og oppover, men om ein tenkjer ei mor som er i stor risiko, Og får rett type tiltak dei første tre månader er gevinsten 19,7 dollar i gevinst pr dollar

Figure 2: Returns to a Unit Dollar Invested are Highest in Earliest Years

Source: Heckman and LaFontaine (2007)

MEIR INTERESSERT I DETTE

- Kirkengen sine bøker;
- **www.acestudy.org**
  - "Turning gold into lead"
- Gjør søk i PubMed (www.pubmed.org) på:
  - Vincent J Felitti
  - Robert F Anda
- [Heckman](#)
- <https://mitpress.mit.edu/books/giving-kids-fair-chance>
- https://childandfamilypolicy.duke.edu/pdfs/10yranniversary_Heckmanhandout.pdf

Risiko er ikkje skjebne

DYNAMIKK I VALD OG OVERGREP

- Hemmeleghald
  - Syndrom og Secrecy
  -
- Avhengighet og sirkularitet
  - Syndrom of Addiction

KVA ER VALD OG SEKSUELLE OVERGREP

- Vald
  - Episodisk vald
  - Intimterror
  - Vald i oppdragelse
  - Mobbing
  - Blind vold
    - utøvar
    - Situasjon
    - Offer
- Seksuelle overgrep
  - All seksuell aktivitet som ikkje er konsent.
  - Ulik makt ein viktig faktor;
    - Alder
    - Rolle
    - Yrke

NYARE FENOMEN

- Seksuelle overgrep via sms og nett
- Mobbing via nett
- Truslar på snap chat

§ 196. Plikt til å avverg § 196. Plikt til å avverge et straffbart forhold

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt og gjelder straffbare handlinger som nevnt i

a) § § 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 128, 129, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 192, 193, 194, 223, 239, 255, 256, 259, 274, 275, 279, 282, 283, 288, 291, 295, 299, 312, 314, 327, 329, 355 og 357,

b) militær straffelov § § 50, 52 eller 96, eller

c) sikkerhetsloven § 18 a, jf. § 31 fjerde ledd.

Ved overtredelse av § § 312 eller 314 gjelder avvergingsplikten bare når den fornærmede er under 16 år.

Brudd på avvergingsplikten straffes ikke når

a) handlingen det er tale om å avverge ikke har kommet så langt som til straffbart forsøk, jf. § 16, eller

b) plikten ikke kunne oppfylles uten å utsette ham selv, hans nærmeste eller noen uskyldig for siktelse eller tiltale eller fare for liv, helse eller velferd.

**0 Tilføyd ved lov 7 mars 2008 nr. 4, endret ved lover 19 juni 2009 nr. 74, 19 juni 2015 nr. 65.
e et straffbart forhold**

■ ■ ■ Rapport 4 / 2015

Mia Cathrine Myhre, Catharina Borchgrevink
og Marianne Buen Sommerfeldt

Oversikt over rutineguider og kartleggingsverk- tøy for avdekking av vold i nære relasjoner

Nasjonalt kunnskapssenter
om vold og traumatisk stress *a/s*

Først litt reklame
for mi eiga bok!

Inge
Nordhaug

KVA SER VI
KVA GJER VI

Omsorgssvikt, vald
og seksuelle overgrep.
Skulen og barnehagen
sine oppgaver

FAGBOKFORLAGET

KORLEIS SNAKKE MED BARN OG VAKSNE

- Barn (og vaksne) snakkast dårleg med
- Leiande spørsmål
- Vi er redde for kva barn vil seie

NÅR ER DET TRONG FOR AVDEKKANDE SAMTALAR

NÅR NOKON PÅ ULIKE MÅTAR GJEV SIGNAL OM AT DEI HAR DET
VANSKELEG

NÅR SIGNALENE GJØR OSS BEKYMRA

VI VIL AT DEI SKAL FORTELJE OSS OM KONKRETE ERFARINGAR OG
OPPLEVELSAR DEI KAN HA HATT

FØLELSER OG KROPPSSPRÅK GREP 1

- Du ser så sint/trist/lei deg ut.
Kva har skjedd?
Fortell det til meg

SIKKERHETSARBEIDET GREP 2

- Mange er redde for å fortelje,
- Nokon er redde for kva som kan skje om dei fortel
- Fokuserer eit spørsmål som går på sikkerhetsarbeidet som mål, og ikkje kva som har hendt
- Kanskje det viktigaste grepet for å komme rundt

HEMMELIGHETER OG REDSLER

- Snakk med barnet om gode og vonde hemmeligheter
  - at born er redde for å bryte onde hemmeligheter
  - at born er redde for ikke å bli trudd
  - at born er redde for truslar
  - at born er redde for kva som kan skje om dei fortel

INDRE OG YTRE SIKRINGSOPPLEGG

- Samtale om løyndommar med angst for å fortelje er grunna i indre oppleving av fare ved å snakke
- Om du får løyndommen overtek du ansvar for sikkerheit
- Indre sikring må erstattast av ytre sikring når løyndom er fortalt
- Barnevern
- Politi
- Lov om Krisesenter

FREMMENDE OG HEMMENDE KOMMUNIKASJON

Fremjande:

Opne spørsmål

- imperativ form
- deskriptiv form

Ikke ledende

- nøkkelspørsmål/referanse til tidligere utsegn

Hemmande:

Lukka spørsmål

- ja/nei spørsmål
- årsaksorientert form
- vid og generell form

Leiande

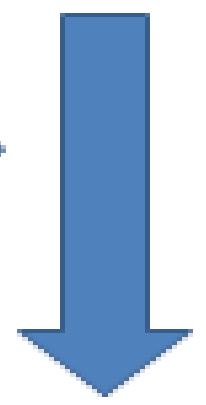
- ledende sp.mål til forventet svar
- valspørsmål
- projisering

Hendingar
Samtaler
Observasjon

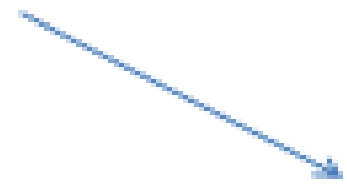
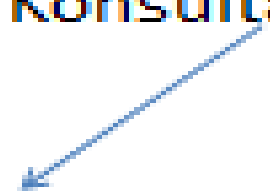
Otte

Mistanke om omsorgssvikt

Mistanke om vald og seksuelle overgrep

Ankre otte i organisasjon
Konsultasjon

Foreldresamtale
Førebuing
Innkalling
Gjennomføring

Barnevern anonymt

Konsultasjonsteam eller
anna konsultasjonsteneste

Løysing i samarbeid barnehage/skule
Tilvising til PPT/BUP
Melding til barnevern

Melding til barnevern

- [Her er nokre linker på James Hackmann sine studiar av tidleg innsats.](#)
- <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Tidlig-innsats-er-lonnsomt-og-rettferdig-102405b.html>
- <https://mitpress.mit.edu/books/giving-kids-fair-chance>
- https://childandfamilypolicy.duke.edu/pdfs/10yranniversary_Heckmanhandout.pdf

Epigenetikk

Kirkengen: Kroppen er mett med erfaring

<http://tidsskriftet.no/article/2090676>

Utviklingstraumer

regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi

Dag Øystein Nordanger ; Hanne Cecilie Braarud

LENKER

- www.nkvts.no
- www.rvts.no
- www.dinutvei.no
- www.fmso.no

The background features a dark blue gradient with faint, light-colored technical diagrams. On the left side, there is a large circular scale with numerical markings from 140 to 260 in increments of 10. Several circular diagrams with arrows and partial lines are scattered across the page, suggesting a technical or scientific theme.

OVERSIKT OVER TILBODA TIL UTSETTE FOR VALD OG SEKSUELLE OVERGREP

INGE NORDHAUG

NETTRESSURSAR FOR OVERSIKT

WWW.DINUTVEI.NO

- Overgrepsmottak
- Barnehus
- Krisesenter
- SMISO
- DIXI

Overgrepsmottak

<https://dinutvei.no/utsatt/68-hjelpetilbud-utsatt/300-overgrepsmottak>

Hva er et overgrepsmottak

Sikker <https://dinutvei.no/utsatt/68-hjelpetilbud-utsatt/300-overgrepsmottak>

Hjelpetilbud-utsatt

Har du vært utsatt for vold fra en partner, familie eller andre du har et nært forhold til, eller for voldtekt eller andre seksuelle overgrep? Overgrepsmottakene tilbyr medisinsk hjelp og rådgivning. Du trenger ikke henvisning og tilbudet er gratis. Du får hjelp uavhengig av om du ønsker å politianmelde overgrepet eller ikke. Enkelte mottak har åpent hele døgnet.

Tilbudet gis i form av

- samtale i trygge omgivelser
- medisinsk undersøkelse for å oppdage, behandle og forebygge skader og smitte
- testing for graviditet
- rettsmedisinsk undersøkelse for sikring av bevis
- hjelp til å kontakte politi
- hjelp selv om overgrepet har skjedd tilbake i tid
- hjelp til å kontakte bistandsadvokat (gratis) uavhengig av anmeldelse
- informasjon om oppfølgingstilbud, krisesentre og andre hjelpeinstanser

Du velger selv om du vil motta hele eller bare deler av tilbudet, og du kan ta med deg noen hvis du vil. Du kan få hjelp selv om overgrepet har skjedd tilbake i tid.

De som jobber ved overgrepsmottaket er leger, sykepleiere og sosionomer. De ansatte har taushetsplikt og har derfor ikke lov til å dele opplysninger om deg med andre, uten at du gir tillatelse til det eller det er fare for liv og helse. Overgrepsmottakene tilbyr tolk når det er behov for det.

Overgrepsmottakene er knyttet til legevaktene eller sykehusene og er en del av det offentlige helsetilbudet.

[> Oversikt over landets overgrepsmottak](#)
[> Brosjyre med informasjon om overgrepsmottakene](#)

Hva er et krisesenter

- > Utsatt for vold eller overgrep - hva kan psykisk helsevern i kommunen tilby?
- > Hva er Senter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO)?
- > Hva er Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep? Hva er Adam?
- > Hva kan politiet gjøre?
- > Hva er rådgivningskontorene for kriminalitetsofre (RKK)?
- > Hva er Slettmeg.no?
- > Hva er Vern for eldre – Nasjonal kontakttelefon?

[Vis flere](#)

EKSTERNE LENKER

10:28
18.04.2018

SKIFTANDE REGLAR

- Overgrepsmottak satsing frå departementet
- Helsedirektorat splitta i syn på viktighet
- Politisk dragkamp om kva som skal høyre til spesialist- og kommunehelsetenesta
- Vold er kommunalt og seksuelle overgrep er spesialist
  - det skjedde etter at overgrepssatsinga var sett i gang.

I HORDALAND OG SOGN OG FJORDANE

- Fonna
  - Voldtekstmottak ved sjukehuset i Haugesund. Vald er lokal legevakt
- Sogn og Fjordane ;
  - Legevakt med overgrepsmottak for heile fylket. Tek både vald og seksuelle overgrep. Nokre kommunar pendlar
- Hordaland;
  - Legevakt i Bergen som og har overgrepsmottak som fungerer som voldtekstmottak. Vold er den kommunale legevakta

KRISESENTER

LOV OM KRISESENTERTILBOD.

- Bergen krisesenter, dekker mange kommunar i Hordaland
  - <http://www.bergenkrisesenter.no/>
- Fjell krisesenter og barnevernvakt
  - <https://www.fjell.kommune.no/helse-omsorg-og-samfunn/krisesenterbarnevernvakten/>
- Krisesenter Vest, Haugesund og Stord
- Krisesenter Sogn og Fjordane (Florø)
  - <https://www.krisesenteret.sf.no/>

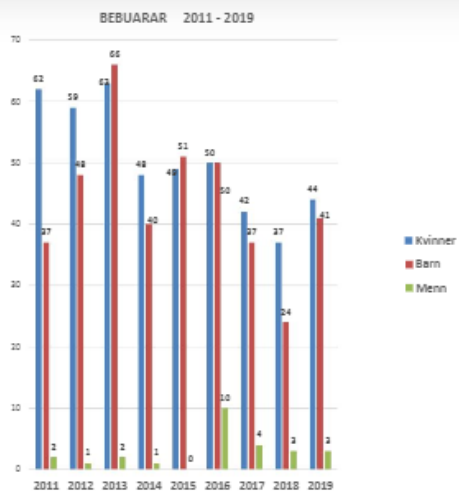
OPPGÅVER

- Støtte og overnattingstilbod for kvinner, menn og barn
- Faglig godt tilbod til alle grupper
- Separert tilbod til menn
- Stor kompetanseutbygging siste åra
- Kompetansemiljø for kommunen i spm. om vald

NOKRE TAL FRÅ 2016 FRÅ KRISESENTER I SOGN OG FJORDANE, LITEN ENDRING TIL I DAG.

- 60% utanlandske
- 40 % av dei gift med norske menn
  - 7-8 % frå andre delar av landet av tryggingsomsyn
- 110 personar overnatta
  - 50 kvinner
  - 50 barn
  - 10 menn
- Telefonar 1740
  - Kvinner 968
  - Off på v av kvinner 671
  - Menn 53
  - Off på v av menn 41
- Overnattingstid
  - Kvinner 37,9 døgn
  - Menn 21,5 døgn
  - Barn 20,4 døgn

8. Statistikk

Bebruarar:

- I perioden 2011 t.o.m. 2019 har vi til saman hatt 874 bebruarar på Kriresenteret i til saman 29989 døgn, 454 kvinner, 26 menn og 394 barn.
- 88 personar hadde opphald på kriresenteret i 2019. Av dei 44 kvinner og 41 barn og 3 menn. Dei budde på senteret i til saman 3812 døgn.
- 68,1 % av bebruarane i 2019 var utanlandske. Ca 21,3 % av desse var gifte med norske menn.
- 7 % av bebruarane som hadde opphald på senteret var ikkje knytt til kommune i Sogn og Fjordane.
- Vi har registrert at 4 personar frå vårt fylke som trengte eit busilbod på Kriresenteret i 2019, vart vist vidare til andre kriresenter av tryggleiksskyr, eller pga plassmangel.
- Om lag 51 % av brukarane i 2019 kom til Kriresenteret gjennom det offentlege hjelpeapparatet.

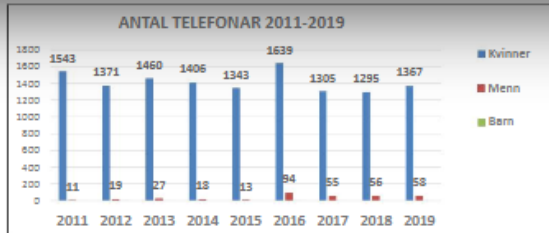
Gjennomsnitt overnattingsdøgn i 2019:

Kvinner: 36 døgn
Menn: 49,5 døgn
Barn: 50,6 døgn

Årsaka til høgt tal på gjennomsnittsdøgn på barn er at kvinner med barn budde lenger på kriresenteret enn kvinner utan barn.

Antal dagbesøk frå 2011 – t.o.m. 2019:

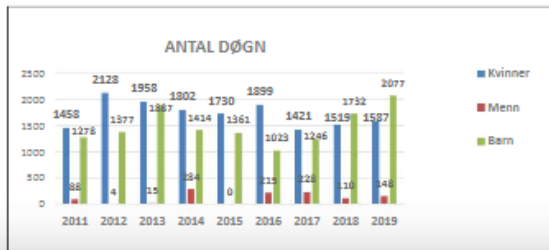
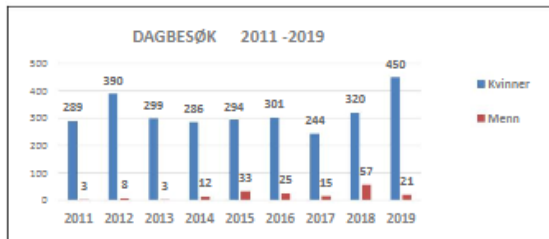
Kvinner: 2875

Frå 2011 t.o.m. 2019 har vi mottatt til saman 13104 telefonar. 2,6 % av desse var frå menn eller henn. frå offentlege instansar på vegne av menn. Dei fleste henvendingar frå menn handlar om problem med samværsordningar i høve barn.

1428 telefonar i 2019 var fordelt på:

Kvinner: 863
Off. etatar på vegne av kvinner: 504
Menn: 52
Off. etatar på vegne av menn: 6
Barn: 5

BARNEHUS

[HTTPS://WWW.STATENSBARNEHUS.NO/](https://www.statensbarnehus.no/)

- Etter modell frå USA og Island
- I Norge lagt til politidistrikta
- Barnehuset i Bergen ansvar for Hordaland og Sogn og Fjordane
- Underavdeling i Førde opna i haust.
- Tilrettelagt avhøyr
- Medisinsk undersøking
- Råd og rettleiing
- Kompetansebygging
- Har no vart i 10 år.
- Brukarar nøgd med hjelp men misnøgd med straffeprosessen. (Barneombudet 2018)

ANDRE TILBOD

- Alarmtelefon for barn og unge 116111
- Kirkens SOS; telefon, SMS og chattetenester
- www.dinutvei.no
- www.jegvet.no
- www.jegvilvite.no

PERSPEKTIV

- Instansar vert ofte bærande for dei ulike perspektiva.
  - Overgrepsmottak; helseperspektiv overordna?
  - Krisesenter og avverge; beskyttelse overordna?
  - Politi og Barnehus, strafferettspespektivet overordna?

- **Strafferettsperspektivet**
- **Beskyttelsesperspektivet**
- **Helseperspektiv**